

Danyýel Kitaby — Ýetmiş Birinji San

Pygamberlik Nagşy: Ezekiel Kitabynyň Seginji Babyndaky Dört Ýigrenji Zadyň Hem-de Olaryň Häzirki Döwürdäki Ähmiýetiniň Üsti Açylýar

Jeff Pippenger

2024-02-04

Hezekiýel kitabynyň sekizinji babyndaky dört ýigrenç zat häzirki Ysraýylyň dört neslini aňladýar, hem-de häzirki Ysraýylyň başlangyjy gadymy Ysraýylyň başlangyjy arkaly nusgalandyrylypdyr. Şol iki başlangyç taryhy hem tizden geljek ýekşenbe kanununda häzirki Ysraýylyň soňuna şaýatlyk edýär. Ysraýylyň iki başlangyjy — gadymy, göni manydaky hem-de häzirki, ruhy — Ýahudadan aýrylan Ysraýylyň demirgazyk patyşalygynyň başlangyç taryhy arkaly tassyklanýar.

Gadymy Ysraýyl altyn göläni dikende, olar Hudaýyň olary bir patyşalyk eder diýip kesgitlän pygamberligiň amala aşmagy bilen ýaňy-ýakynda Müsürden çykypdylar. Ysraýylyň demirgazyk patyşalygynyň ilkinji patyşasy Ýerobgamyň hekaýasy şol häsiýetleriň hut özüni öz içine alýar. Ýerobgam Süleýmanyň gazabyndan gaçyp, Müsüre gidipdi. Oňa pygamber Ahiýa tarapyndan on iki taýpanyň onusynyň üstünden patyşa ediljekdigi barada pygamberlik wada berlipdi. Pygamberlik amala aşmazdan öň, Ýerobgam Süleýmanyň ölümüne çenli onuň bilen aradaky aralygy saklamak üçin Müsüre gaçyp gidipdi.

Şol döwürde Ýeroboam Ýerusalimden çykyp barýarka, şilonly pygamber Ahiya ony ýolda tapdy; onuň egninde täze bir don bardy; olaryň ikisi meýdanda ýalňyzdy. Ahiya onuň egnindäki täze dony tutup, ony on iki bölege böldi. Soňra ol Ýeroboama şeýle diýdi: «Özüňe on bölek al; çünki Ysraýylyň Hudaýy Reb şeýle diýýär: Ine, patyşalygy Süleýmanyň elinden ýyrtyp alaryn-da, saňa on taýpany bererin. (Emma hyzmatkärim Dawudyň hatyrasyna we ähli Ysraýyl taýpalarynyň arasyndan saýlap alan şäherim Ýerusalimiň hatyrasyna oňa bir taýpa galar.) Çünki olar Meni terk etdiler we Sidonlylaryň taňrysy Aştorete, Moabyň taňrysy Kemoşa, Ammon ogullarynyň taňrysy Milkoma sežde etdiler; olar meniň ýollarymda ýöremediler, Dawut atasy ýaly Meniň gözümde dogry bolan zady etmediler, düzgünlerimi we hökümlerimi saklamadylar. Şeýle-de bolsa, hyzmatkärim, saýlan Dawudymyň hatyrasyna, ol buýruklarymy we düzgünlerimi saklandygy sebäpli, onuň elinden bütin patyşalygy alman, ömrüniň ähli günlerinde ony ýolbaşçy ederin. Emma patyşalygy onuň oglunyň elinden alaryn-da, ony saňa — on taýpany — bererin. Onuň ogluna bolsa bir taýpa bererin, şonda hyzmatkärim Dawudyň Meniň saýlap alan, adymy şol ýerde goýmak üçin saýlan şäherim Ýerusalimde hemişe Meniň önümde çyrasy bolsun.»

Men seni alaryn, sen hem janyň isleýän zatlarynyň ählisine görä höküm sürersiň, hem-de Ysraýylyň üstünden patyşa bolarsyň. Şeýle bolar: eger Men saňa buýurýan zatlarymyň ählisine gulak assaň, ýollarymda ýöreseň, hyzmatkärim Dawudyň edişi ýaly, görkezmelerimi we buýruklarymy berjaý edip, gözümiň önünde dogry bolan zady etsen, onda Men sen bilen bolaryn, Dawut üçin guran ýaly, saňa-da berk bir nesil bina ederin, Ysraýyly saňa bererin. Şeýlelikde Men Dawudyň neslini ezýetlärin, emma baky дәl. Şonuň üçin Süleýman Ýarobgamy öldürmäge synanyşdy. Emma Ýarobgam turup, Müsüriň patyşasy Şyşagyň

ýanyňa, Müsüre gaçdy we Süleýmanyň ölümüne çenli Müsürde boldy. Süleýmanyň beýleki işleri, eden zatlarynyň ählisi hem onuň paýhasy, olar Süleýmanyň işleriniň kitabynda ýazylygy dälmi? Süleýmanyň Iýerusalimde bütün Ysraýylyň üstünden höküm süren wagty kyrk ýyl boldy. Süleýman ata-babalary bilen ýatdy we atasy Dawudyň şäherinde jaýlandy; onuň ýerine ogly Rehobgam patyşa boldy. 1 Patyşalar 11:28–43.

Patyşa Süleýmanyň ölümü bilen patyşalyk bölünmelidi, Ýarobgam bolsa demirgazykdaky on taýpa patyşa bolmalydy, Süleýmanyň ogly Rehobgam bolsa Iýerusalimde patyşa bolmalydy. Taýpalaryň bölünişi ýüze çykmazdan ozal, Ýarobgamyň Müsürden çykyp gelmegi zerurdy.

Soň Rehobgam Şekeme gitdi; çünki bütün Ysraýyl ony patyşa etmek üçin Şekeme gelipdi. Nebatyň ogly Ýerobogam heniz Müsürdekä, muny eşidende, — sebäbi ol Süleýman patyşanyň öňünden gaçypdy we Ýerobogam Müsürde ýaşaýardy, — onuň yzyndan adam iberip, ony çagyrdylar. Şeýlelikde, Ýerobogam we bütün Ysraýyl jemagaty gelip, Rehobogama şeýle diýdiler: «Seniň kakaň biziň boýuntyrygymyzy agyr etdi; indi sen kakaňyň agyr gullugyny hem-de biziň üstümize salan onuň agyr boýuntyrygyny ýeňilleşdir, biz hem saňa gulluk ederis». Ol olara diýdi: «Ýene üç gün gidip, soňra maňa gaýtadan geliň». Şonda halk gidip aýryldy. 1 Patyşalar 12:1–5.

Rehoboamyň şol üç günün dowamynda nähili akylsyz hereket edendigi baradaky hekaýa günäni onuň garrylaryň maslahatyny akylsyzlyk bilen ret etmeginiň üstüne ýükleýär, emma taýpalaryň bölünmegi öňünden pygamberlik edilipdi, şonuň üçin bu nähili-de bolsa amala aşmalydy. Geljekki bir makala üçin bu ýerde belläp geçmäge mynasypdyr: bölünişik prosesi aýratynlykda üç gün hökmünde kesgitlenipdi. Iki patyşalyk Milleritleriň taryhynda ýene bir patyşalyga öwrülýär, hem-de demirgazyk we günorta taýpalar Milleritleriň taryhynda bir patyşalyk bolanda, bu Ylham kitabynyň on dördünji babyndaky üç perişdäniň gelýän wagt döwridir. Milleritleriň taryhyndaky şol üç perişde Rehoboamyň çözgüdiniň üç günü bilen nusgalanypdy. 1798-nji ýyldan 1844-nji ýyla çenli üç perişdäniň gelen şol kyrk altı ýyly, Mesihniň Ýahýa kitabynyň ikinji babynda ýykylyan ybadathanany direltmegi üçin zerur boljakdygyny aýdyp geçen üç nyşanly gün hem bolupdy, emma barlagyň şol bölegi geljekki bir makala üçindir.

Rehoboam üç günün soňunda özüniň akylsyz sözününi aýdanda, patyşalyklar bölündi.

Şeýlelik bilen, bütün Ysraýyl patyşanyň olara gulak asmandygyny görende, halk patyşa şeýle jogap berdi: «Dawutda biziň nähili paýymyz bar? Ýyşaýyň oglunda-da mirasymyz ýokdur. Çadyrlaryňyza gaýdyň, eý Ysraýyl! Indi öz öýüne seret, eý Dawut». Şeýle edip, Ysraýyl öz çadyrlaryna dargady. Emma Ýahudanyň şäherlerinde ýaşaýan Ysraýyl ogullarynyň üstünden Rehobgam patyşalyk etdi. Soňra Rehobgam patyşa salgyt işlerine gözegçilik edýän Adoramy iberdi; emma bütün Ysraýyl ony daşlap öldürdi. Şonuň üçin Rehobgam patyşa Iýerusalime gaçmak üçin dessine öz söweş arabasyna mündi. Şeýlelikde, Ysraýyl şu güne çenli Dawudyň öýüne garşy gozgalaň etdi. Şeýle boldy: bütün Ysraýyl Ýarobgamyň gaýtadan gelendigini eşidende, onuň yzyndan adam iberip, ony ýygnaga çagyrdylar we ony bütün Ysraýylyň üstünden patyşa etdiler. Ýahuda taýpasyndan başga hiç kim Dawudyň öýüne eýermedi. 1 Patyşalar 12:16–20.

Ýerobogama patyşalyk beriljekdigi baradaky pygamberlik ýerine ýetipdi, we ol onuň Müsürden çykyp gelen wagtynda ýerine ýetdi. Hudaýyň Öz adyny ýerleşdirmek üçin saýlap alan şäheri bolan Iýerusalim şäherinde Hudaýyň mukaddes yeriniň ýerleşendigine görüplik eden Ýerobogam, diňe Iýerusalimde ýerine ýetirilmegi bellenen mukaddes yerini, ruhanylygyň we ybadat hyzmatynyň galp nusgasyny döretmäge girişdi. Ýerobogamyň demirgazykdaky on taýpa içinde galp ybadat ulgamyny gurmak işi Harunyň gozgalaňy we altyn göle bilen göni meňzeşlikdedir; şonuň üçin bu, diňe ýakyn wagtda geljek Ýekşenbe kanunyna däl, eýsem 1863-nji ýylyň gozgalaňyna-da başga bir şaýatlyk berýär.

Ýerowogam öz ýüreginde şeýle diýdi: «Indi patyşalyk Dawudyň öýüne dolanar. Eger bu halk Iýerusalimdäki Rebbiň öýünde gurbanlyk bermäge çykça, onda bu halkyň ýüregi ýene öz hojaýynlaryna, ýagny Ýahudanyň patyşasy Rehobogama döner; olar meni öldürerler-de, ýene Ýahudanyň patyşasy Rehobogamyň ýanyna giderler». Şonuň üçin patyşa geňeş edip, iki sany altyn göle ýasatdy-da, olara şeýle diýdi: «Iýerusalime çykmak size juda agyrdyr; ine, eý Ysraýyl, seni Müsür ýurdunyň içinden çykaran hudaýlaryň». Olaryň birini Beýtelde goýdy, beýlekisini bolsa Danda ýerleşdirdi. Bu zat günä boldy; çünki halk biriniň önünde ybadat etmek üçin hatda Dana çenli gidýärdi. Şeýle hem ol belentlikleriň öýüni gurdy, hem-de Lewi ogullaryndan bolmadyk halkyň in pes gatlaklaryndan ruhanylar belledi. Ýerowogam sekizinji aýda, aýyň on bäşinji günü, Ýahudadaky baýramçylyga meňzeş bir baýram belledi we gurbanlyk sypasynyň üstünde gurbanlyk hödürledi. Ol Beýtelde hem şeýledi: ýasadan gölelerine gurbanlyk etdi; şeýle hem ýasan belentlikleriniň ruhanylaryny Beýtelde ýerleşdirdi. Şeýlelikde, öz ýüreginden oýlap tapan aýynda, ýagny sekizinji aýyň on bäşinji günü, Beýtelde ýasan gurbanlyk sypasynyň üstünde gurbanlyk hödürledi; Ysraýyl ogullary üçin baýram belledi; gurbanlyk sypasynyň üstünde gurbanlyk hödürlep, hoşboý ys ýakdy. 1 Patyşalar 12:26–33.

Ýeroboamyň gozgalaňy Harunyň gozgalaňynyň, 1863-nji ýylda protestant şahyryň gozgalaňynyň we ýakyn wagtda çykjak Ýekşenbe kanununda Respublika şahyryň gozgalaňynyň üstüne goýuljak hakykatyň ýene bir ugruny berýär; şeýle etmek bilen, pygamberlik şaýatlygyny giňeldýär. Harunyň altyn göle gozgalaňynda Reb ruhanylygy saýlamagyň önünden bellenen usulyňy üýtgetdi.

Gozgalaňdan ön her bir taýpanyň ilkinji doglany ruhanylyga degişli bolmalydy. Emma Harunyň altyn göle gozgalaňynda diňe Lewi taýpasy Musanyň tarapynda durdy. Şonuň üçin Hudaý ruhanylyga adam taýynlamagyň bellenen usulyňy üýtgetdi, şondan beýläk ruhanylygy diňe Lewi nesli düzmelidi.

Musa halkyň ýalaňaçdygyny göreňde — çünki Harun olary duşmanlarynyň arasynda öz utanjyna ýalaňaç edipdi — Musa goşun derwezesinde durup diýdi: «Kim Rebbiň tarapynda bolsa, maňa gelsin». Şonda Lewiniň ähli ogullary onuň ýanyna ýygmandylar. Olara şeýle diýdi: «Ysraýylyň Rebbi Hudaýy şeýle diýýär: her kim gylyjyny biline daňsyn-da, goşun içinden derwezeden derwezä geçip, her kim öz doganyny, her kim öz ýoldaşyny, her kim öz goňşusyny öldürsin». Lewiniň ogullary Musanyň sözüne görä etdiler; we şol gün halkdan takmynan üç müň adam ýykyldy. Çykyş 32:25–28.

Ýeroboam Hudaýyň Lewiniň taýpasyndan täze ruhanylygy galdyryp, Harunyň gozgalaňynda amala aşyran işine galp meňzetme döretdi, çünki Ýeroboam «Lewiniň ogullaryndan bolmadyk, halkyň iň pes gatlagyndan ruhanylar belläpdi». Demirgazykdaky on taýpanyň patyşalygynyň başlangyjyndaky gozgalaň Harunyň we tans eden akmaklaryň gozgalaňy bilen deňeşýär. Bu gozgalaň Müsürden çykandan soň, bir patyşalygyň berkarar ediljekdigini wada beren pygamberligiň berjaý bolmagy hökmünde bolup geçdi. Iki ýagdaýda-da ruhanylary saýlamagyň öňki tertibinden üýtgeşik bolan täze bir ruhanylyk berkarar edildi.

Harunyň altyn göle gozgalaňy gaýtalandy, emma ol Ýarobgam tarapyndan iki esse artdyryldy, çünki ol iki altyn göle ýasap, olary iki şäherde ýerleşdirdi. Dan şäheri döwlet syýasatyny aňladýar, çünki Dan “hökümetmek” diýmekdir, Betel şäheri bolsa ýygnak syýasatyny aňladýar, çünki Betel “Hudaýyň öýi” diýmekdir. Altyn göleler Harunyň gölesi bilen birmeňzeş nyşany özünde saklaýardy, ýöne iki şäher arkaly aňladylýan Ybadathana bilen Döwletiň birleşmesiniň goşmaça şaýatlygy hem bardy. Göle butparaz gurbanlygyň iň ýokary görnüşidi, şonuň üçin ol Mesihniň galp gurbanlygyny aňladýar. Altyn Wawilonyň nyşanydyr, göle bolsa haýwanyň şekilidi. Harun nähili ýalan ybadat gününü belgilän bolsa, Ýarobgam hem şeýle baýram belledi we baýramyň senesiniň Iýerusalimdäki hakyky ybadatyň wagty bilen gabat gelmezligini üpjün etdi.

Ýakyn wagtda güýje girjek ýekşenbe günü baradaky kanunyň ähli bölekleri Ýarobegamyň pitne şahadatynynda görkezilendir: galp gurbanlyk (göle), galp Mesih (gurbanlyk sypasy), haýwanyň keşbi (Ybadathana bilen döwletiň birleşmesi), galp ybadat günü (ýekşenbe) we galp ruhanylyk.

Gadymy Ysraýylyň başlangyjy, on demirgazyk taýpasynyň patyşalyk hökmünde başlangyjy we Adventizmiň başlangyjy hemmesi şol bir pygamberlik häsiýetlerine eýedir, we bilelikde olar tizden geljek Ýekşenbe kanunynyň pygamberlik häsiýetlerini kesgitleýärler. Gadymy Ysraýyl Müsüriň gulçulygyndan çykypdy, Ýarobam Süleýmanyň yzarlamasyndan gutulmak üçin gaçyp giden Müsürden çykypdy, we Millerit Adventizmi ýaňy-ýakynda papalygyň gulçulygyndan çykypdy.

Lewiniň ruhanylygy Harunyň pitnesi wagtynda berkarar edildi, iň pes derejedäki adamlaryň galp ruhanylygy Ýerobogamyň şaýatlygynda dikeldildi, we Reb Millerçi Adventizm bilen äht baglaşanda, Petrusa görä, Millerçiler “saýlanyp alnan nesil, patyşalyk ruhanylygy, mukaddes millet, aýratyn halkdyr; garaňkylykdan sizi Öz ajaýyp nuruna çagyran Onuň waspyny yglan etmegiňiz üçin.” Millerçilere çagyrylan nur Habakugyň iki tagtasynda şekillendirilen Milleriň gymmatbaha hakykatlarynyň nurudy; ol hem Harunyň pitnesiniň taryhynda On Tabşyrygyň iki tagtasynda nusgalanan bolupdy. Olaryň çykarylan garaňkylygy bolsa papalyk häkimiýetiniň Garaňky asyrlarydy; bu hem Müsür gulçulygynyň garaňkylygy bilen önünden nusgalanypdy.

Mesih, butparazlyk hem-de papalyk tarapyndan depelenip pese düşürilen ybadathanany gaýtadan galdyranda, muny 1798-den 1844-e çenli kyrk alty ýylyň dowamynda etdi. Ol ybadathanany bina edenden soň, Ähdiň Habarçysy hökmünde, 1844-nji ýylyň 22-nji oktýabrynda öz ybadathanasyna birden geldi; çünki Ol depelenip we ýykylyp ýok edilen ybadathanany gaýtadan bina edipdi, şeýle hem Lewi taýpasy tarapyndan wekilçilik edilýän ruhanylygy-da päkledi.

Emma Onuň geliş gününe çydap biler? we Ol peýda bolanda kim durup biler? Çünki Ol eredijiniň ody ýalydyr, we kir ýuwujynyň sabyny ýalydyr. Ol kümşi erediji we arassalaýjy ýaly

oturar; we Lewiniň ogullaryny arassalar, olary altyn we kümüş ýaly päklär, şeýlelikde olar Rebbe dogrulyk bilen hödür getirerler. Şonda Ýahudanyň we Iýerusalimiň hödür Rebbe gadymy günlerdäki ýaly, öňki ýyllardaky ýaly ýakymly bolar. Malaky 3:2–4.

1844-nji ýylyň 22-nji oktýabrynda Mesih birden Öz ybadathanasyna gelip, Lewi ruhanylygy bilen şekillendirilen bir halk bilen äht baglaşdy, emma 1863-nji ýyla gelnende olar Harunyň pitnesini gaýtaladylar, we Millerit ruhanylygy Laodikeýa ruhanylygyna öwrüldi; bu bolsa iň pes adamlardan düzülen Ýeroboamyň ruhanylygy hem-de Harunyň tans edýän akmagyklary arkaly şekillendirilýär. Şeýle-de bolsa, Ýeroboamyň pitnesi barada bolan şaýatlygyň 1863-nji ýylyň pitnesi hakynda has giň şaýatlygy bar. Ýeroboam özüniň galp ybadat ulgamyny esaslandylanda, Ýeroboamyň pitnesini ýazgarmak üçin Iýerusalimden bir pygamber iberildi; bu bolsa Millerit Adventizminiň On tabşyrygyň Şenbe gününü dynç günü hökmünde kabul etmäge alnyp barylmany arkaly öňden görmüşe getirilipdi.

Adwentizm üçünji perişdäniň we ybadathananyň nuruny kabul eden wagtynda, olar 1798-nji ýylda ahyrzaman döwrüniň başynda başlanan möhürleriň açylşynyň artýan nuruny ret eden protestantlara käýinç boldy. Gadymy Ysraýyl Müsürdäki gulçulygy döwründe Sabat gününü unudan bolşy ýaly, çölde bolan ybadathana hem 1798-nji ýyl gelýänçä Sabat gününü unudypdy. Milleritler tarapyndan getirilen höküm sagadynyň habarynyň artýan nury ahyrsoňy ybadathana we Hudaýyň kanunyna alyp bardy.

Şol ýagtylyk 1844-nji ýylyň 22-nji oktýabrynda geldi we katolisizmiň ýalan taglymatlaryndan бүтинleý çykyp gelmäge çagyrylanlara ýalan ybadat barada bir käýinji aňladýardy. Güne çokunmak, onuň gujagyna gaýdyp baran ybadathanalaryň üstünden katolisizmiň häkimiýetiniň nyşanydyr. Şol käýinji Ýeroboamyň öz ýalan ybadat ulgamyny esaslandyrmagynda şekillendirilýär.

Ýerobogam sekizinji aýda, aýyň on başinji gününde, Ýahudadaky baýramça meňzedip bir baýram belledi we gurbanlyk sypasyna çykyp gurban berdi. Ol şeýle hem Beýtelde edip, özüniň ýasan gölelerine gurbanlar getirdi; we Beýtelde özüniň ýasan belent ýerleriniň ruhanylaryny ýerleşdirdi. Şeýlelikde, ol Beýtelde özüniň ýasan gurbanlyk sypasyna sekizinji aýyň on başinji gününde, hut öz ýüreginde oýlap tapan aýynda çykyp gurban berdi; Ysraýyl ogullary üçin bir baýram belledi; we gurbanlyk sypasynda gurban berip, hoşboý ysly tütetgi ýakdy. Ine, Rebbiň sözi bilen Ýahudadan Beýtele Hudaýyň bir adamy geldi; Ýerobogam bolsa tütetgi ýakmak üçin gurbanlyk sypasynyň ýanynda durdy. Ol Rebbiň sözi bilen gurbanlyk sypasyna garşy gygyryp şeýle diýdi: «Eý, gurbanlyk sypasy, eý, gurbanlyk sypasy! Reb şeýle diýýär: Ine, Dawudyň öýüne Ýoşiýa atly bir ogul doglar; ol seniň üstünde saňa tütetgi ýakýan belent ýerleriň ruhanylaryny gurban eder, we seniň üstünde adam süňkleri ýakylar». Ol şol gün bir alamat hem berip şeýle diýdi: «Rebbiň aýdan alamaty şu bolar: Ine, gurbanlyk sypasy jaýrylar, onuň üstündäki kül döküler». Ýerobogam patyşa Beýteldäki gurbanlyk sypasyna garşy gygyryp aýdan Hudaýyň adamynyň sözlerini eşidende, gurbanlyk sypasynyň üstünden elini uzadyp: «Ony tutuň!» diýdi.

Onuň özüne garşy uzadan eli gurap galdy, şeýdip ol ony ýene-de özüne çekip bilmedi. Şeýle hem gurbanlyk sypasy ýaryldy, we Hudaýyň adamsynyň Rebbiň sözi bilen beren alamatyna

göra, kül gurbanlyk sypasyndan döküldi. Patyşa jogap berip, Hudaýyň adamsyna şeýle diýdi: «Indi Hudaýyň Rebbiň ýüzüni ýalbar we meniň üçin doga et, goý elim maňa gaýtadan dikeldilsin». Şonda Hudaýyň adamy Rebbe ýalbaryp ýüzlendi, patyşanyň eli oňa gaýtadan dikeldildi we öňküsi ýaly boldy. Patyşa hem Hudaýyň adamsyna: «Men bilen öýe gel, özüňi güýçlendir, men saňa sylag bereýin» diýdi. Emma Hudaýyň adamy patyşa şeýle diýdi: «Maňa öýüňiň ýarysyny berseň-de, seniň bilen girmerin; bu ýerde ne çörek iýerin, ne-de suw içirim. Çünki Rebbiň sözi bilen maňa şeýle buýruldy: “Çörek iýme, suw içme, gelen ýoluň bilen yza dolanma”». Şeýlelikde, ol başga ýol bilen gitdi-de, Beýtele gelen ýoly bilen yzyna dolanmady. 1 Patyşalar 12:32–13:10.

Harun bilen Ýerobogamyň şaýatlygyndaky altyn göleleriň pitnesi bilen birlikde, Ýerobogamyň bellän ýalan ybadat ulgamynyň hakyky açylyşy-da onuň şaýatlygyna girýär. Ol açylyş Iýerusalimde ýerine ýetirilmeli bolan ybadat bilen Ýerobogamyň galp ulgamynyň arasyndaky tapawudy aňladýar. 1798-nji ýyldan 1844-nji ýyla çenli Reb Öz halkyny papalygyň hökümdarlygynyň garaňkylygyndan Ýlham kitabynyň on dördünji babyndaky üç perişdäniň aňladýan ajaýyp pygamberlik nuruna çykardy. Protestant buthanalary şol nury ret etdiler we şeýle etmek bilen 1844-nji ýylda katolikligiň gyzlaryna öwrüldiler.

Ýerobogamyň ybadaty katolik ybadat ulgamynyň nusgasy bolupdy, we onuň kyssasynda Ysraýylyň demirgazyk patyşalygy Millerit taryhynyň protestantlarynyň içinde galmagy saýlan katolikçiligiň ýalan ulgamyny aňladýar. Şol ulgamyň nyşany bolsa güne çokunmakdyr.

1844-nji ýylyň 22-nji oktýabrynda Iň Mukaddes Ýere giren wepaly hem akyllý gyzlar ýaňy-ýakynda katolisizmiň täsirine gaýdyp, Rimiň gyzlaryna öwrülen protestantlar üçin bir ýazgaryş boldy. Ýerobogamyň galp ybadat ulgamynyň esaslandyrylmagynda Ýahudadan bir pygamber gelip, Ýerobogamy ýazgardy; şeýlelik bilen ol Iň Mukaddes Ýere giren hem-de Hudaýyň kanunyny tanamaga alnyp barlan wepaly gyzlaryň nusgasyny görkezdi. Şol pygamberiň hekaýasy we onuň Ýerobogama garşy aýdýan ýazgaryşy 1863-nji ýyldaky pitnäni göz önünde tutanynda örän öwredijidir, emma bu hekaýa başlangyç bilen birlikde bir soň hem goýulýança garaşmaly bolýar.

Gadymy Ysraýylyň başlangyçlary, Ýerobogamyň patyşalygy we häzirki zaman Ysraýyly hemmesi özara gabat gelýär, we olar bilelikde Ýlhamyň on üçünji babyndaky ýer haýwanynyň ahyryna, ýakynda geljek ýekşenbe kanununda, üç şaýat berýär. Millerçi Adventizmiň 1844-nji ýylyň 22-nji oktýabryndaky wepalylyry ýer haýwanynyň hakyky protestant şahy boldular, we muny olar 1798-nji ýylda ahyrzamanyň wagtynda başlanan taryhda etdiler. 1798-nji ýyl Mukaddes Kitap pygamberliginiň altynjy patyşalygynyň, ýagny Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň, hem-de Amerikanyň Birleşen Ştatlarynda Adventizmiň hakyky protestant şahynyň binýadynyň başlanmagydy. Şol başlangyç taryhynda Amerikanyň Birleşen Ştatlarynyň soňky taryhy şekillendirilýär, çünki Isa hemişe bir zadyň ahyryny onuň başlangyjy bilen görkezýär.

Gadymy, häzirki zaman we Ýerobogamyň Ysraýylyna degişli üç başlangyç şaýat ýerden çykan haýwanyň soňuny görkezýär, emma Ýahudadan gelen we Ýerobogamy ýazgaran pygamberiň şaýatlygyny beýan etmezden öň, öňünden öz ornuna goýulmagy zerur bolan başga bir soň hem bardyr. Goşulmagy zerur bolan bu ahyrzamanyň taryhy, Ezeikiýel pygamber tarapyndan wekilçilik

edilşi ýaly, Ysraýylyň demirgazyk we günorta patyşalyklarynyň soňudyr.

Ýatdan çykarylmalý däl, çünki häzirki wagtda düşündirip görkezýän zadymyz şudur: 1863-nji ýyldaky gozgalaň Ezekieliň sekizinji babyndaky ilkinji ýigrenji zat bilen, ýagny gabanjaňlygyň şekili bilen bellenendir. Ezekiel arkaly şekillendirilişi ýaly demirgazyk we günorta patyşalyklarynyň soňuny ele alanymyzda, 1863-nji ýyldaky gozgalaňyň Harun bilen Ýeroboamyň gozgalaňy arkaly görkezilendigini hem-de onuň Laodikýanyň Adventizminiň dört nesliniň ilkinjisiniň başlangyjyny kesgitleýändigini tassyk etmek üçin bize artykmaç ýeterlik subutnama bolar.

Biz bu öwrenişi indiki makalada dowam etdireris.

Rebbiň sözi ýene maňa gelip, şeýle diýdi: «Eý adam ogly, özüňe bir taýak al-da, onuň üstüne: “Ýahuda we onuň ýoldaşy bolan Ysraýyl ogullary üçin” diýip ýaz. Soňra başga bir taýak al-da, onuň üstüne: “Ýusup üçin, ýagny Efraýymyň taýagy we onuň ýoldaşy bolan бүтін Ysraýyl öýi üçin” diýip ýaz. Soň olary biri-birine birleşdirip, bir taýak et; olar seniň eliňde bir bolar. Seniň halkyňyň ogullary saňa: “Bular bilen nämäni aňladýandygyňy bize görkezjek dälmi?” diýip aýdanda, olara şeýle diý: “Hökmürowan Reb şeýle diýýär: Ine, men Efraýymyň elindäki Ýusubyň taýagyny we onuň ýoldaşy bolan Ysraýyl taýpalaryny alaryn; olary onuň bilen, ýagny Ýahudanyň taýagy bilen birleşdirerin we olary bir taýak ederin; olar meniň elimde bir bolar.” Seniň ýazýan taýaklaryň olaryň gözleriniň önünde seniň eliňde bolsun. Olara şeýle diý: “Hökmürowan Reb şeýle diýýär: Ine, men Ysraýyl ogullaryny giden ýerleri bolan milletleriň arasyndan alaryn, olary her tarapdan ýygnaryn we öz topraklaryna getirerin:»

Мен оларды Исраил таулары үстіндегі жерде бір халық етемін; олардың бәріне бір патша патша болады; енді олар екі халық болмайды, және бұдан былай мүлде екі патшалыққа бөлінбейді. Сондай-ақ олар енді өздерін пұттарымен де, жиіркенішті нәрселерімен де, қандай да бір күнәларымен де былғамайды; бірақ Мен оларды күнә жасаған барлық мекендерінен құтқарып, тазартып аламын; сонда олар Менің халқым болады, ал Мен олардың Құдайы боламын. Менің құлым Дәуіт олардың үстінен патша болады; және олардың бәріне бір Бағушы болады; олар Менің үкімдерім бойынша жүріп, жарлықтарымды сақтап, орындайтын болады. Олар Менің құлым Жақыпқа берген, ата-бабаларың тұрған жерде тұратын болады; онда өздері де, балалары да, балаларының балалары да мәңгі тұратын болады; ал Менің құлым Дәуіт олардың әміршісі мәңгі болады. Сондай-ақ Мен олармен бейбітшілік келісімін жасаймын; бұл олар үшін мәңгілік келісім болады; Мен оларды орнықтырып, көбейтемін және киелі орнымды олардың ортасына мәңгі қоямын. Менің киелі шатырым да олармен бірге болады; иә, Мен олардың Құдайы боламын, ал олар Менің халқым болады. Сонда халықтар Менің — Жаратқан Иенің — Исраилді киелі ететінімді біледі, қашан Менің киелі орным олардың ортасында мәңгі тұрғанда. Езекиел 37:15–28.